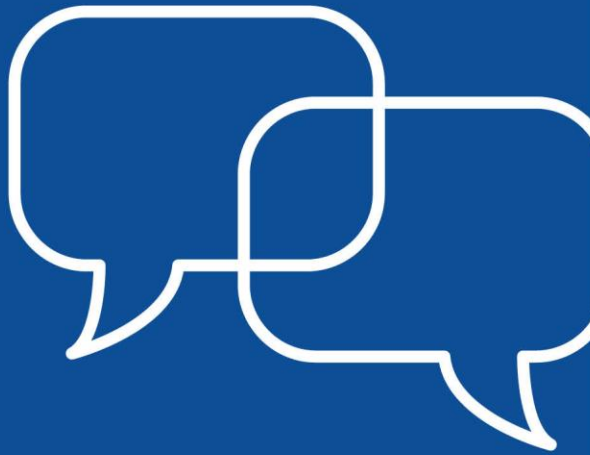

Kristiansand
kommune

3 GOD HELSE OG
LIVSKVALITET

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG
LOKALSAMFUNN

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

Kristiansand
kommune

Veileder for klimavennlige og ressurseffektive helsebygg

Webinar 26. august 2025

Christina Rasmussen, Areal og samferdsel, By og stedsutvikling

Ilse van Lingen, Strategistab, Helse og mestring

Bakgrunn

- Helse og mestring har behov for betydelige **utvidelser av kapasitet på heldøgns omsorgsplasser og bemannede boliger.**

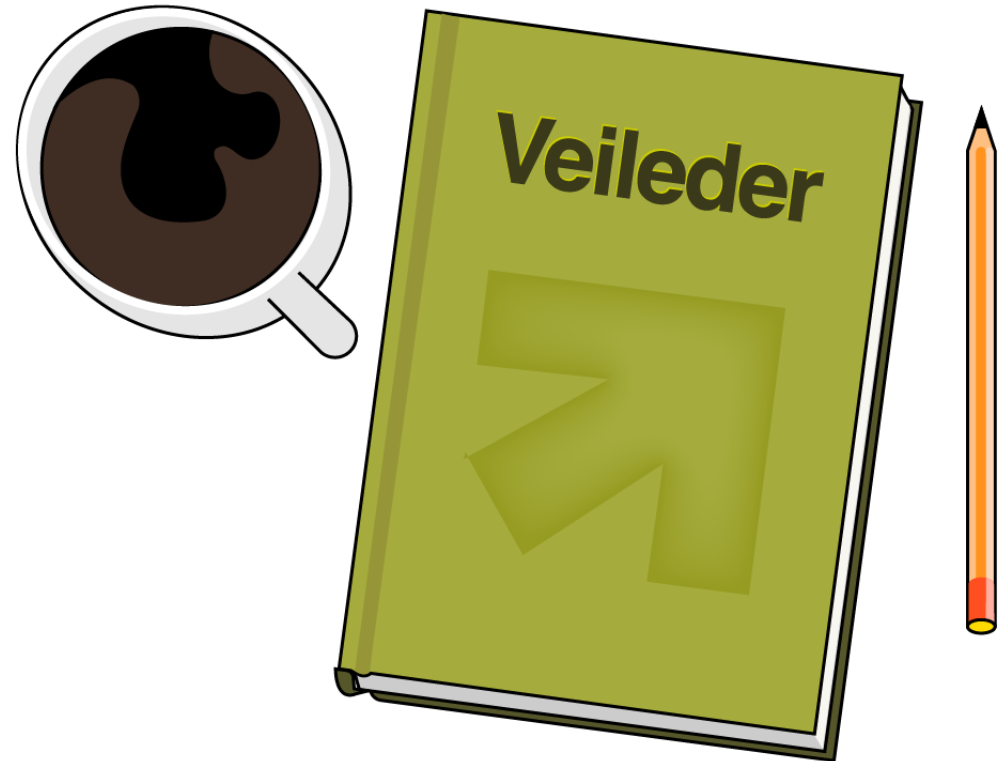
Dette påvirker **arealbehov** og behov for **personalressurser**.

- **Hensiktsmessig utnyttelse av eksisterende arealer** bidrar til **måloppnåelse innenfor klima og miljø, og til bedre ressursutnyttelse og rekruttering.**

Hvordan kan vi systematisere arbeidet?

- **Håndtere flere utfordringer samtidig:** klima, ressurser og kompetanse
- Stimulere til **bedre beslutninger** ved nye utbygginger
- Utarbeide en **veileder til bruk ved nye investeringer**
 - Eksisterende adresser (omsorgssentre og bemannede boliger)
 - Overføringsverdi til nye bygg?
 - Overføringsverdi til andre formålsbygg?

Fra Klimasats-prosjekt til utarbeidelse av en veileder

Første mulighetsstudie i 2022 – Klimavennlig arealbruk i helsebygg (Klimasats)

- 5 adresser: 3 omsorgssentre og 2 bemannede boliger
- MAP arkitekter

Utvidelse av prosjektet (Prosjektskjønn – 2 års arbeid)

- God drift av tjenesten og personalutnyttelse, sammenheng med klima og miljøperspektivet
- Utdypende studier på 2 adresser fra forrige fase
- MAP arkitekter og WSP tjenstedesign

Midlene har gitt oss et mulighetsrom:

- Tenke utradisjonelt, kjøpe inn tverrfaglig råd og kompetanse
- Bygge kompetanse på tvers av organisasjonen

Veileder bygger på 9 prinsipper for klimavennlige og ressurseffektive helsebygg

Spart tid

Klimagassutslipp

Logistikkmønster

Bærekraftig energi

Unngåtte kostnader

Bærekraftig mobilitet

Brukskvalitet

Sirkulær tankegang

Lokalisering

[illegible]

3. Unngåtte kostnader

Beskrivelse av prinsippet

Kommunen må planlegge for en bærekraftig ressursbruk. Det innebærer å se etter kapasitet» best mulig. I helse og omsorgstjenesten er bemanningen den største kostnaden i helsebygg er ikke regulert nasjonalt, men kommunen er forpliktet til å sikre en bærekraftig bemanning, fordi det er ikke slik at de kommuner som har god kvalitet, automatisk i og handler vel så mye om; god styring, ledelse, kompetanse, samhandling og inn

Et sentralt prinsipp i vurdering av kapasitetsutnyttelse er å vurdere hvilke kostnader forhold til muligheter ved bygget, drift og personellressurser.

Statusbeskrivelse av dagens situasjon og muligheter

Tema	Spørsmål	Svar
Byggets Områdets utnyttelseskapasitet	Er det mulighet å øke antall plasser innenfor dagens areal i bygget, evt hvordan?	Oppgaven skal se på nytt bygg i stedet for leiligheter og sykehjem. Ingen restkapasitet ellers.
Utnytte restkapasitet ved driftsfunksjoner	Er det utnyttet kapasitet innenfor dagens driftsfunksjoner (lager, transport og logistikk ift. mat, vask av tøy, renhold, varer).	Ved utvidelse er det behov for fellesarealer til personal. Fellesinngangsparti kan få vel mye press mtp forventning/funksjon til ansatt i resepsjonen. Hobbyrom må erstattes. Behov for allrom ved utvidelse.
Bemanningsfaktor	Hva er dagens bemanning på dag, kveld og natt?	Benytt vedlagt beregningsmodell (fane 3_1) til å regne ut dagens bemanning. Legg inn forventet bemanning på hvert av alternativene.
Organisering av ledelse og ledertetthet	Beskriv hvordan ledelsen er organisering med dagens ledertetthet	Overgang fra omsorgsbolig i leilighet til sykehjems plasser gir utslag på bemanning, der sykehjems plasser har økt bemanning på natt.
	Beskriv hvordan ledelsen er organisering med dagens ledertetthet	Eks. utvidelse av x antall plasser bidrar til at lederne får utvidet ansvar, men det vil ikke være behov for økning av lederressurser.

Oppsummering og valg av utbyggingsalternativ

Herunder overføres skåringen av alternativene (fargekode) på hvert enkelt tema under de 9 prinsippene. Tabellen gir en oversikt over hvor godt alternativene treffer på de ulike prinsippene. Det beste alternativet velges ut med en kort beskrivelse av nevnevordige forhold for videre prosjektering.

	Alternativ 9 = 42+ 35+ 24 plasser	Alternativ 13 = 42+ 36 plasser	Alternativ 16 = 42+ 64 plasser	Alternativ 23 = 42+ 64 plasser	Alternativ 25 = 42+ 70 plasser	Alternativ 26 = 42+ 80 plasser	Alternativ 3 = 42+ 64 plasser
Antall plasser:	101	98	106	126	112	122	126
Areavert på plass:	1,03	1,10	1,01	1,10	1,09	1,04	1,10
Bemanningsfaktor natt:	0,091	0,094	0,087	0,102	0,099	0,106	0,102
Prinsipper	Temer						
1 SPART TID	Oppgavedeling	<	<	<	<	<	<
	Økt kapasitet	<	<	<	<	<	<
2 LOGISTIKKMØNSTER	Logistikkmønster	<	<	<	<	<	<
	Effektiv arealbruk	<	<	<	<	<	<
3 UNNGÅTTE KOSTNADER	Byggets Områdets utnyttelseskapasitet	<	<	<	<	<	<
	Utnytte restkapasitet ved driftsfunksjoner	<	<	<	<	<	<
	Bemanningsfaktor	<	<	<	<	<	<
	Ledelse og ledertetthet	<	<	<	<	<	<
4 BOMLIV & BRUKSKVALITET	God brukskvalitet	<	<	<	<	<	<
	Flexibele løsninger (utførelse)	<	<	<	<	<	<
	Gruppeterreter og antall plasser	<	<	<	<	<	<
5 KLIMAGASSUTSLIPP	Rehabilitering av eksisterende bygg	<	<	<	<	<	<
	Utnyttelsesmuligheter	<	<	<	<	<	<
6 BÆREKRAFTIG ENERGI	Energieffektivitet	<	<	<	<	<	<
	Energiforsyning	<	<	<	<	<	<
7 MILJØVENNLIG TRANSPORT	Kollektiv transporttilbud	<	<	<	<	<	<
	Sykkelinfrastruktur	<	<	<	<	<	<
	Gåvenlighet	<	<	<	<	<	<
	Delingsløsninger	<	<	<	<	<	<
	Trafikale forhold	<	<	<	<	<	<
8 SIKKULÆRT ANLEGANG	Rehabilitering og transformasjon	<	<	<	<	<	<
	Ombud og gjenbruk	<	<	<	<	<	<
9 LOKALISERING	Egnet lokalisering	<	<	<	<	<	<
	Deleløsninger og samspill med andre funksjoner i nærheten	<	<	<	<	<	<
	Geografisk fordeling av	<	<	<	<	<	<

Samme antall avdelingsledere som dagens/planlagt utbygging.

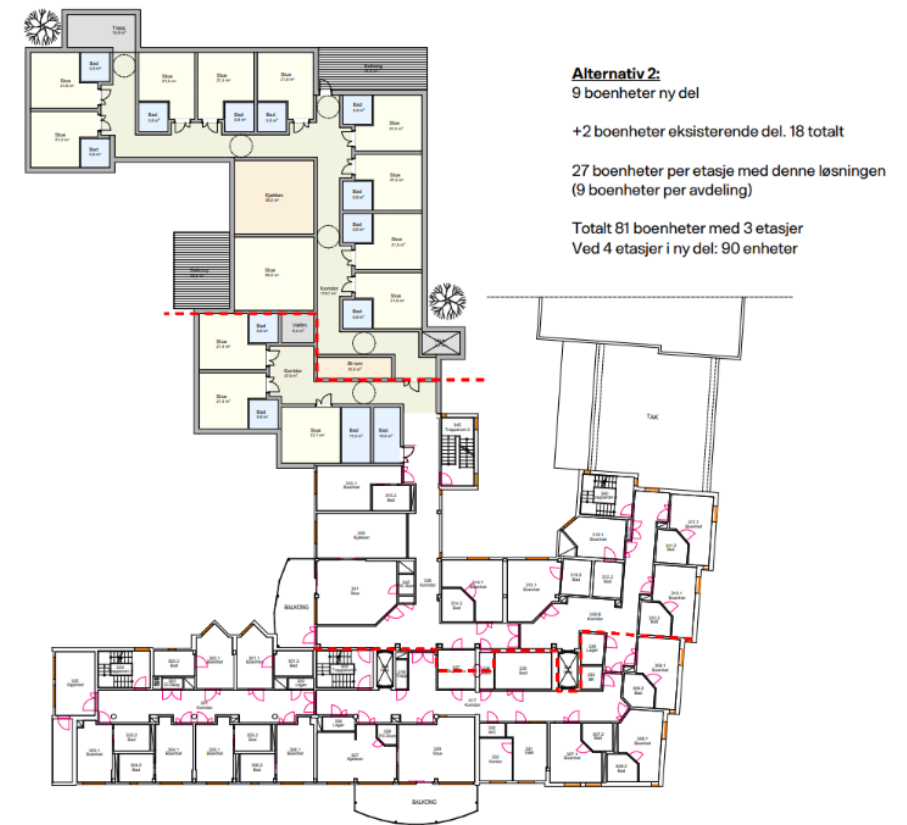
(øker merkantil).

antall avdelingsledere.

Hvordan bruke veilederen?

Det er viktig å sette seg inn i adressens behov og fremtid, og involvere tverrfaglig:

- **Forarbeid** med prosjektleder, arkitekt, byggdrift og den involverte helsetjenesten
- **Befaring på adressen** med de ulike representanter
- **Beskrivelse av dagens tilbud og behov**, og første skisser til alternative konsepter (arkitekten)
- **Fellesarbeidsmøte 1 for å bearbeide de skisserte alternativer** sammen med tjenesten, og begynne å fylle ut veilederen (statusbeskrivelse)
- **Fellesarbeidsmøte 2 for å gå gjennom prinsippene**, ferdigstille skåringen sammen med tjenesten og anbefale konsept.

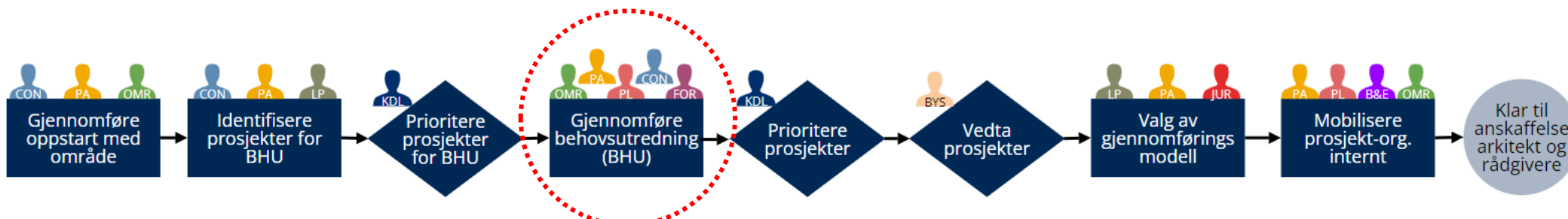
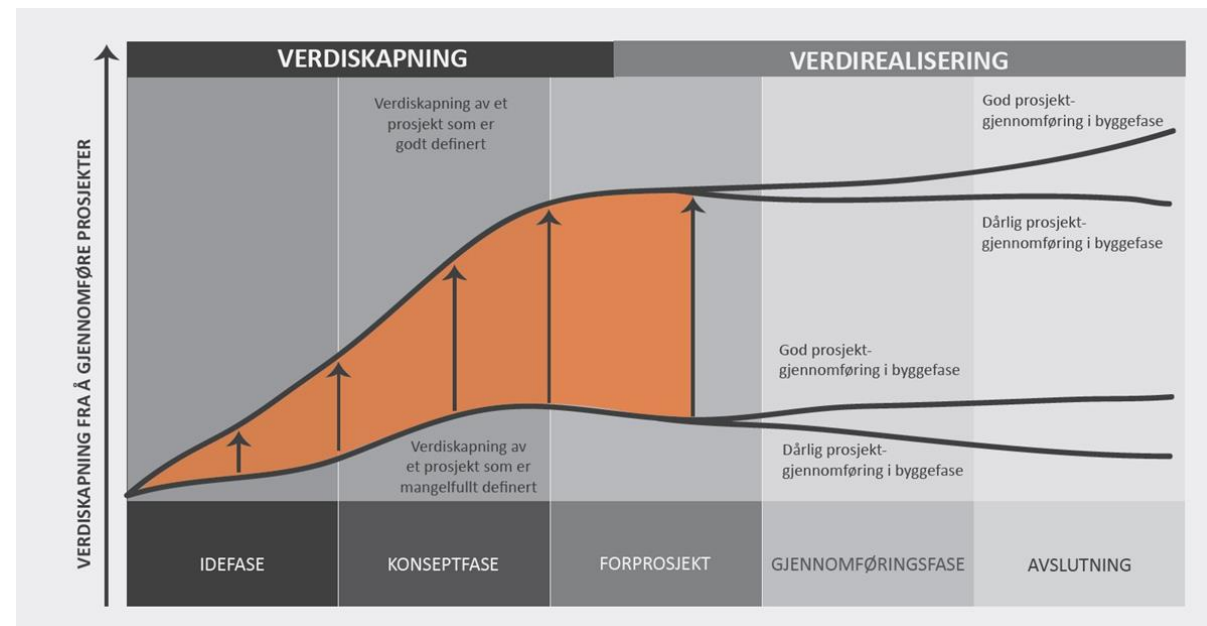
Tabell 1: Beskrivelse av fargenes betydning ved vurdering og skåring av prinsippene for de ulike alternativene.

Innvirkning (gevinst)	Beskrivelse	Fargeskala
Særlig høy gevinst	Alternativet vil ha stor innvirkning. Løser behovet særlig godt med høy grad av forbedring i forhold til dagens situasjon	a
God gevinst	Alternativet vil ha noe innvirkning. Løser behovet godt med noe forbedring i forhold til dagens situasjon	b
Ingen eller liten gevinst	Alternativet vil ha ingen eller liten innvirkning. Ingen forbedring eller forverring i forhold til dagens situasjon	c
Redusert gevinst	Alternativet vil ha dårlig innvirkning. Forverring i forhold til dagens situasjon	d
Ikke aktuelt	Tema med spørsmål ansees som ikke relevant	e

Når bruke veilederen?

Veilederen skal brukes i **tidlig fase** (prosjektinvestering)

- Innarbeidet i **kvalitetssystemet** for investeringsprosjekter på helsebygg

Anvendelse av veilederen så langt

Vurdering av et omsorgssenter

- **Transformasjon av omsorgsplasser i leiligheter til bokollektiv**
 - Eksisterende adresse, eksisterende konsept
 - Vurdering ihht prinsipper for ressurseffektivitet og bemanning ble særlig relevante her
- **Grunnlag for videre vurdering**
 - Første mulighet: bruke veilederen (eller støtte seg til prinsippene) i konseptutredning for omsorgssenter 2031?

Lokalisering av neste omsorgssenter

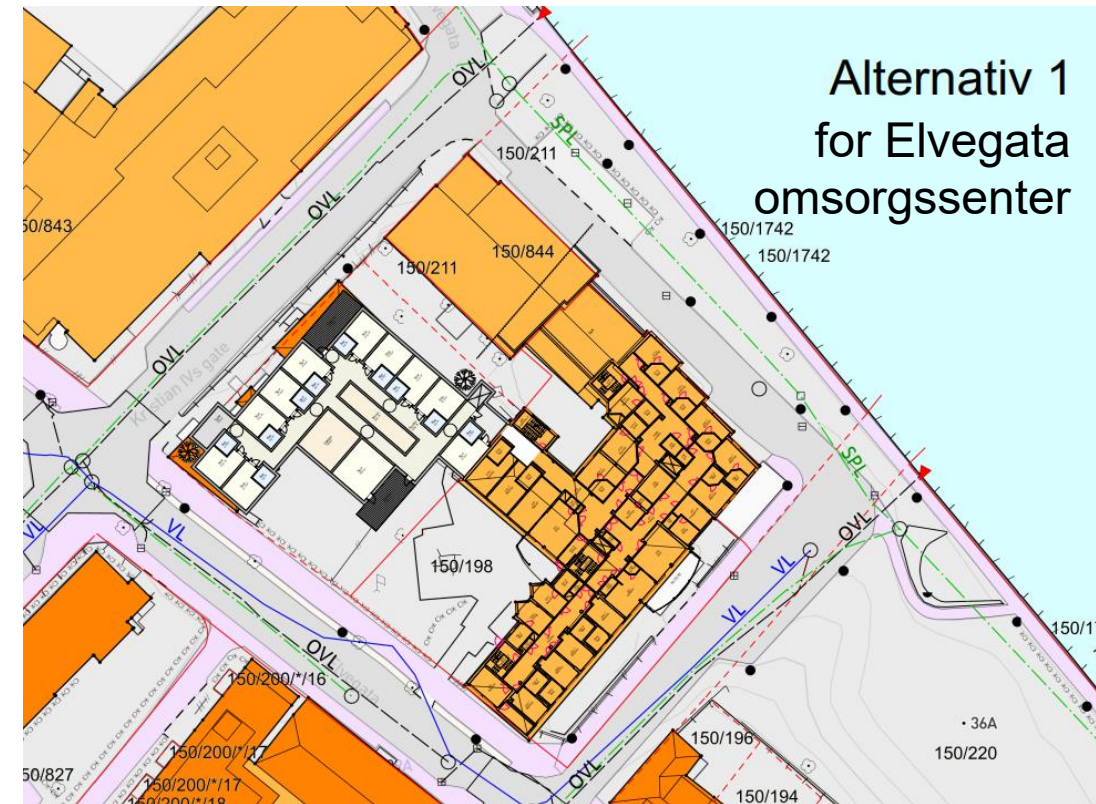
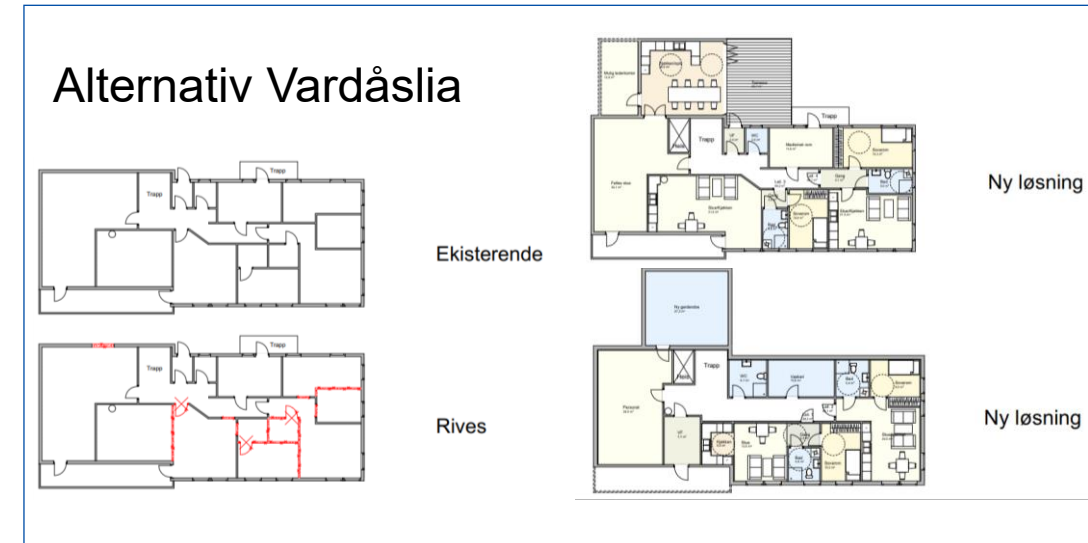
- **Lokaliseringsprinsipp**
 - Overordnede vurderinger
 - Andre prinsipper vurderes i neste omgang
- **Økt bevissthet på ombruk/transformasjon**
 - Bruk og utvikling av eksisterende adresser

Behov i fremtidige vurderinger

- **Utvidelser av eksisterende omsorgssentre og bemannede boliger**

De første erfaringene

- er en fordel at den som fyller ut veilederen, har god kjennskap til den og kan veilede den tverrfaglige gruppe gjennom den.
- Veilederen er **lett og intuitiv å bruke**.
- Rimelig **raskt å gå gjennom** hvert prinsipp.
- Gir en **rask visuell fremstilling** av vurdering av alternativene, og konsekvens for bemanningsgrad
- Godt grunnlag for en **faglig anbefaling** av konsept
- **Bemanning** kan være utfordrende å drøfte. Veilederen legger opp til et sammensligningsgrunnlag.
- Vi ser også at veilederen har en **overføringsverdi til andre formålsbygg** (skole, barnehage) – med behov for tilpasninger.

Refleksjoner og spørsmål

- Vi ser at det er **sammenfallende gevinster** i å vurdere klimaperspektivet og ressurseffektivitet **sammen og tidlig** i prosjektene.
 - Styrking av driftseffektivitet og kapasitet på eksisterende adresser
 - Klimagevinst ved å utsette bygging på urørt terreng, øke arealeffektiviteten og styrke miljøvennlig transport (lokasjon)
- Hovedgrepet har vært å **kople kompetanse på tvers** – arkitektur, tjenestedesign og klimakompetanse.

Kristiansand
kommune

Telefon 38 07 50 00
post@kristiansand.kommune.no
Kristiansand.kommune.no